

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 02.09.16, zat.
nr. 5143, podpis. JD-2

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 01.09.2016r.
nr. 1109, podpis. [signature]

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 30 sierpnia 2016 r.

DUS.II.0702.13.2016.AK

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z pismem Pana Marszałka z dnia 26 lipca br., znak: BPS/043-23-477/16, przekazującym treść oświadczenia złożonego przez senatora Łukasza Mikołajczyka podczas 23. posiedzenia Senatu RP w dniu 22 lipca br., w sprawie zmiany normy prawnej wyrażonej w art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. *o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (Dz. U. z 2016 r. poz. 887), uprzejmie przedstawiam poniższe stanowisko.

Prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego nabywa się z mocy prawa w razie zajścia sytuacji objętej ochroną (ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego), po spełnieniu przez ubezpieczonego warunków nabycia danego prawa. Prawo do świadczeń powstaje zatem z urzędu, a decyzja organu rentowego w tym zakresie ma charakter deklaratoryjny. Samo spełnienie przesłanek warunkujących nabycie prawa do świadczenia nie stanowi jednak podstawy do jego wypłaty oraz nie rodzi dla organu rentowego zobowiązania z tego tytułu. Podstawę taką – zgodnie z treścią art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS – stanowi wniosek o przyznanie świadczenia. Rolą wniosku jest zatem powiadomienie organu rentowego o zamiarze realizacji nabytego z mocy prawa uprawnienia. Konsekwencją zaś to, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty.

Przywołany na wstępie przepis art. 116 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS statuuje jedną z podstawowych zasad postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe, a mianowicie zasadę wnioskowości. Zgodnie z tą zasadą, postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że przepis ustawy przewiduje działanie organu rentowego z urzędu.

Z powyższego wynika, że ustawodawca przypisał decydującą rolę woli uprawnionego, który nawet jeżeli spełnia warunki nabycia prawa do świadczenia, nie musi z niego korzystać. Powyższe rozwiązanie jest optymalne z punktu widzenia zainteresowanych, którzy sami podejmują decyzję o tym, kiedy chcą np. uzyskać prawo do świadczenia emerytalno-rentowego, czy dokonać ponownego ustalenia jego wysokości. Spełnienie warunków niezbędnych do nabycia prawa do określonego świadczenia lub ponownego ustalenia jego wysokości nie musi bowiem – w każdym przypadku – oznaczać, że przyznanie tego świadczenia lub jego ponowne ustalenie w dacie spełnienia tych warunków jest korzystne dla zainteresowanego. Mechanizm ustalania wysokości świadczeń, zarówno w myśl dotychczasowych, jak i nowych zasad, w znacznej mierze uzależnia tę wysokość od daty zgłoszenia wniosku.

Dlatego też działanie organu rentowego z urzędu, jak już wspomniano, ma charakter wyjątkowy i musi wynikać wprost z ustawy. Przewidziane ustawowo wyjątki od zasady wnioskowości (np. określony w art. 24a i 27a ustawy o emeryturach i rentach z FUS obowiązek przyznania emerytury z urzędu osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z chwilą osiągnięcia przez nią powszechnego wieku emerytalnego) mają z założenia charakter porządkujący w ramach systemu ubezpieczeń społecznych.

Przechodząc do kwestii bieżącego informowania świadczeniobiorców o wynikających z przepisów prawa możliwościach nabycia określonego świadczenia, czy też o potencjalnych sposobach przeliczenia świadczenia już pobieranego, należy wskazać, że obowiązujące regulacje nie obligują organu rentowego do bezpośredniego zawiadamiania osób ubezpieczonych o powyższych kwestiach, w odniesieniu do ich indywidualnej sytuacji. Niemniej z zapewnień Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że Zakład dokłada wszelkich starań, aby jak najlepiej wywiązywać się z obowiązków informacyjnych nałożonych przez przepisy prawa.

Zakres informacji dotyczących świadczeń emerytalno-rentowych, do których udzielania zobowiązane są organy rentowe, określa § 2 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 r. *w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe* (Dz. U. Nr 237, poz. 1412). Z przepisu tego wynika, że organy rentowe udzielają informacji, w tym wskazówek i wyjaśnień, w zakresie dotyczącym warunków i dowodów wymaganych do ustalania świadczeń. To osoba zainteresowana w razie wątpliwości winna zwrócić się o udzielenie stosownej informacji, a następnie przedłożyć organowi rentowemu odpowiedni wniosek.

Co więcej, z wyjaśnień Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że uzyskanie informacji o wchodzących w życie zmianach przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych nie powinno powodować problemów po stronie świadczeniobiorców, którzy takie informacje mogą uzyskać zgłaszając się osobiście w organie rentowym bądź telefonicznie pod numerem Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS, jak również kierując pod adresem organu rentowego

stosowne zapytanie na piśmie. Poza tym ZUS na bieżąco aktualizuje i uzupełnia wyjaśnienia zamieszczone na stronie internetowej Zakładu. Powszechną praktyką jest także opracowywanie ulotek informacyjnych (zawierających najważniejsze z punktu widzenia klientów informacje) i umieszczanie ich w wersji elektronicznej na stronie internetowej, a w wersji papierowej – w miejscu ogólnie dostępnym.

Mając na względzie powyższe wyjaśnienia, prezentujące zarówno uzasadnienie dla konieczności zachowania obowiązujących zasad przyznawania świadczeń oraz ponownego ustalania ich wysokości na wniosek osoby zainteresowanej, jaki i odnoszące się do realizacji przez organ rentowy nałożonych na niego obowiązków informacyjnych, należy stwierdzić, że zmiana przepisu art. 116 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w kierunku proponowanym w oświadczeniu nie wydaje się zasadna.

Z uprzejmymi szacunkami

MINISTER
wz.
Marcin Zieleniecki
PODSEKRETAŃ STANU

